

ERDI MAILAKO HEZIKETA ZIKLOETARAKO SARBIDE PROBA 2013

22/2013 EBAZPENA, urtarrilaren 22koa

NATUR ZIENTZIAK

KALIFIKAZIOA

DEITURAK

IZENA

NANa/AIZ

14 galdera proposatu dira, 7 Natur Zientzietakoak eta 7 Teknologiakoak. Gehienez ere 10 ebatzi behar dira, izangaiak hautaturikoak. Ez dira orri berean bi irakasgai nahasi behar. Zuzen erantzuniko galdera bakoitzak puntu 1eko kalifikazioa izanen du.

NATUR ZIENTZIAK

GALDERAN BERTAN DAGOEN LEKUAN ERANTZUN, ETA AUKERATU DITUZUN GALDERAK X BATEKIN MARKATU AZPIKO TAULAN

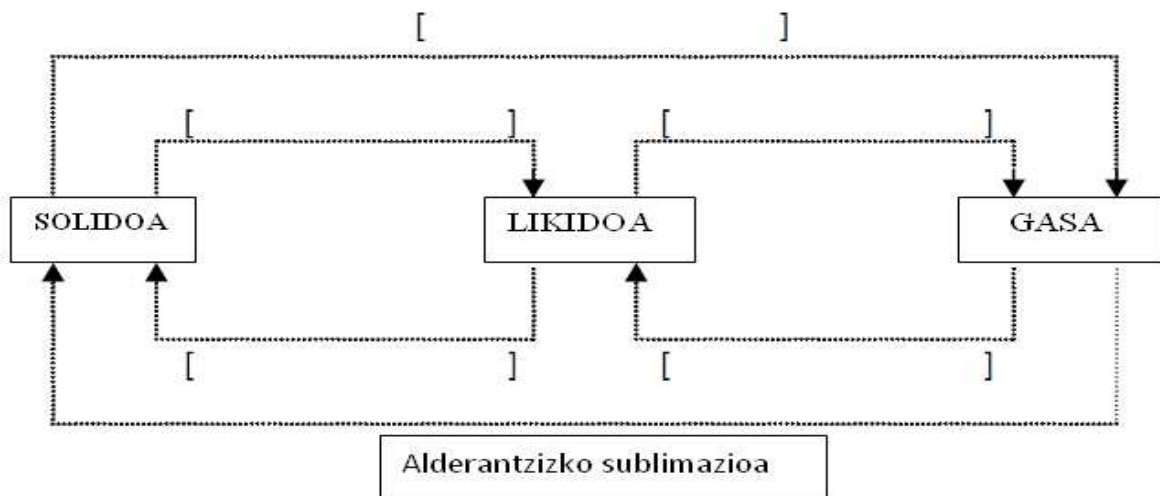
1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

1. Taula osa ezazu, definizio bakoitzari dagokion kontzeptua paratuz. Izan kontuan definizioak baino kontzeptu gehiago daudela. (puntu 1)

Astenosfera	Galaxia	Meridianoak	Nukleoa
Hemisferioa	Koordenatuak	Nebulosa	Paraleloak
	Izarra	Mantua	Litosfera

Definizioa	Kontzeptua
Izarrez eta planeta sistemez osaturiko multzoa	
Lurraren kanpoko geruza, lurrazala eta mantuaren goiko zatia hartzen dituen	
Lurra zatitzen duten irudizko lerroak, polo batetik bestera doazenak	
Izarren arteko gas eta hauts kontzentrazioak (gas hori oro har hidrogenoa eta helioa da, eta hautsa izarren eztanden hondarrak)	
Lurraren bi erdietako bakoitza, ekuatoreak zatitzen dituen	

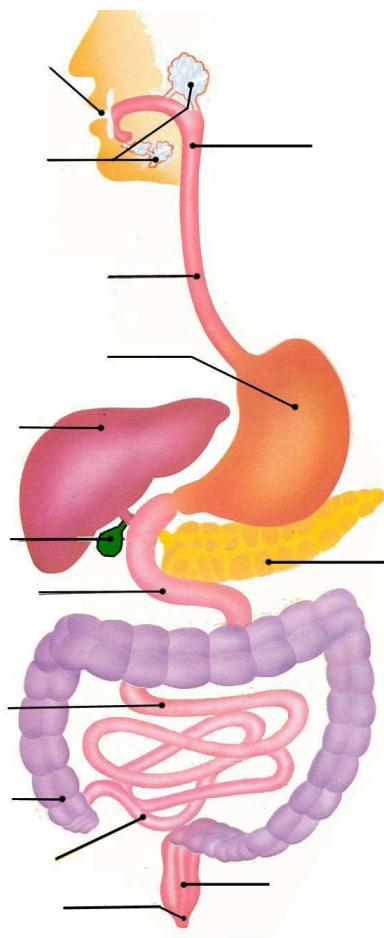
2. Egoera-aldaketei buruzko eskema osa ezazu, hutsuneetan bakoitzak duen izena idatziz: (puntu 1)

3. Osa ezazu ondoko unitateen konbertsio-taula: (puntu 1)

1 L = dm ³	1 t = Kg	1 cm ³ = m ³
1 Km = m	1 g = mg	1 Km ² = m ²
1 cm = mm	1 dam = m	1 m = mm
1 cm ³ = mL		

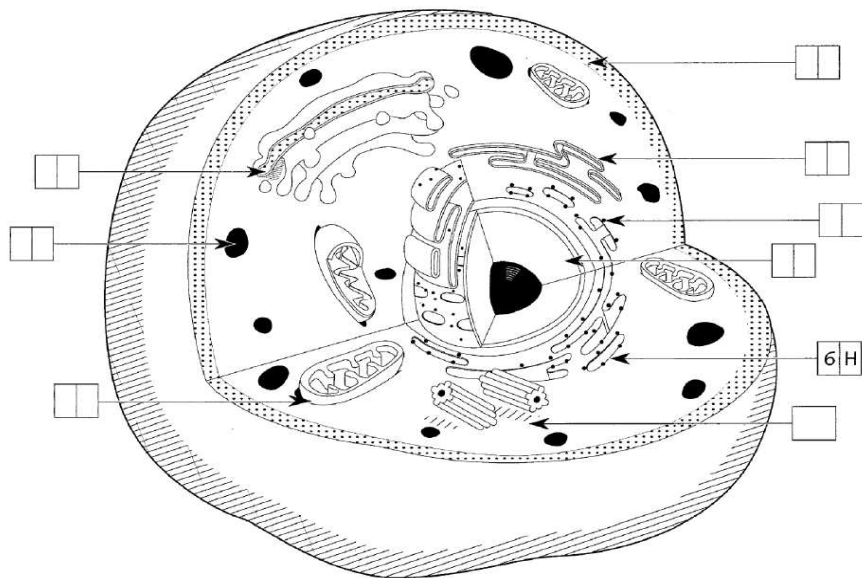
4. Osa ezazu digestio-aparatuaren eskema hau: (puntu 1)

5. Osa ezazu taula, organulu bakoitzari bere funtzioa esleituz, eta koka ezazu marrazkian. Errepara iezaiozu ondoko adibideari: 6/H.

Organuluak	Funtzioak
1. Zentrioloak	A. Zelula kanpoko ingurunetik bereizten du
2. Erribosomak	B. Energia sortzen du arnasketa zelularren bidez
3. Golgiren aparatua	C. Substantziak prestatzen eta jariatzen ditu
4. Lisosoma	D. Proteinak sintetizatzen ditu
5. Mitokondrioak	E. Zatiketa zelularretan material genetikoaren banaketa orekatua kontrolatzen du
6. Erretikulu endoplasmatico zimurtsua	F. Molekula handien digestioa egiten du
7. Erretikulu endoplasmatico leuna	G. Lipidoak sintetizatzen ditu
8. Nukleoa	H. Proteinak garraiatu eta gordetzen ditu
9. Mintz plasmatikoa	I. Material genetikoa gordetzen du

Organuluak	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Funtzioak						H			

6. Azal ezazu zer den berotegi-efektua. Zergatik ari da handitzen? Zer ondorio izan ditzake etorkizunean planetarentzat eta gizakientzat? Aipa itzazu egoera hori hobetzeko guk, norbanako gisa, hartu ditzakegun lau neurri.

7. Osa ezazu ondoko taula, eta bete itzazu beheko testuko tarte hutsak:

Odola ehun fluido da, plasma izeneko likido batek osatua. Plasmaren osagai nagusia ura da eta bertan disolbaturik gatz mineralak, hainbat motatako proteinak, elikagaiak, etab. daude. Plasmaz gain, hiru zelula mota daude, funtzio desberdinekin:

Zelulak	Funtzioak

Odolari bihotzak bultzatzen dio. Bihotzak bonba bikoitz baten gisan funtzionatzen du. Batetik, odola bentrikulutik biriketara igortzen du, oxigena dadin. Gero berriz ere bihotzera itzultzen da odola, aurikulara sartuz. Hortik pasatzen da bentrikulura eta, azkenik, presio handiz ateratzen da arteriatik, gorputz guztian barna banatzeko.